

Пустовіт А.*

ЕНЕРГЕТИЧНА СФЕРА: СЦЕНАРІЙ РОЗВИТКУ ВІДНОСИН УКРАЇНИ ТА РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ

Новий період взаємовідносин України та Російської Федерації розпочався з моменту їх утворення на теренах колишнього СРСР, в результаті історичного рішення, прийнятого в Біловезькій пуші 7-8 грудня 1991 р.

Відносинам між Україною та Російською Федерацією на початку становлення української державності надавалось особливе значення. Це ставлення відображено в стратегії розвитку України, розробленій Міністерством економіки України й розрахованої до 2020 року.

Енергетичні відносини між Україною та Росією мають непросту історію: від стратегічного партнерства та реалізації великих спільних енергетичних проектів до періодів шантажу, недовіри й взаємних звинувачень і прямих енергетичних «воєн». Серед основних причин такого стану справ у російсько-українських енергетичних відносинах, на нашу думку, є їх безсистемність та орієнтованість на досягнення короткотермінових цілей.

Кожна держава намагається будувати відносини в енергетичній сфері на основі розробленої саме для неї Енергетичної стратегії розвитку, що розрахована на довгострокову реалізацію і переслідує цілі, що визначаються загальним баченням шляхів розвитку країни та її місцем у світі.

Згідно з Енергетичною стратегією Росії на період до 2020 року державна енергетична політика в зовнішньоторговельній сфері має бути спрямована на перехід країни від ролі переважно постачальника сировинних ресурсів до ролі самостійного учасника світового обороту енергетичних товарів, який проводить незалежну політику на світових ринках. Ця необхідність продиктована як об'єктивними тенденціями до посилення міжнародної економічної інтеграції, так і потенційними вигодами від якісної зміни ролі Росії в світовій торгівлі енергетичними ресурсами».

Вперше в цьому документі були сформульовані основні цілі єдиної політики регулювання експорту, імпорту та транзиту енергоресурсів.

Стратегічним інтересам Росії відповідає формування єдиної енергетичної та енерготранспортної інфраструктури в суміжних регіонах Європи та Азії, розвиток міжнародних енерготранспортних систем, забезпечення недискримінаційного транзиту енергоносіїв.

Саме глобальний характер енергетичних проблем та все більша їх політизація, а також впливове положення паливно-енергетичного комплексу (ПЕК) Росії в системі світової енергетики висунули енергетичний чинник у перелік базових елементів російської дипломатії.

Україна, виходячи з планів інтеграції до Євросоюзу, розробила власну енергетичну політику. Стратегічні напрями зовнішньої енергетичної політики України, передбачені в Енергетичній стратегії України на період до 2030 року, полягають в інтеграції національного ПЕК до Європейського союзу.

* студентка 4 курсу спеціальності «міжнародні відносини» Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Науковий керівник: доц. Сербіна Н.Ф.

В сучасних енергетичних відносинах України з Росією існують реальні загрози її енергетичній безпеці через майже монопольну залежність у постачанні основних ПЕР (у першу чергу природного газу), що визначає надмірний, з точки зору енергетичної незалежності, економічний та політичний тиск. Автором зроблено спробу змодельовати декілька ситуацій подальшого розвитку відносин України і Російської Федерації в енергетичній сфері.

Сценарій №1 – «песимістичний».

У даному сценарії розглянутий можливий розвиток відносин між Україною та Росією в енергетичній сфері, виходячи з енергетичних стратегій обох держав.

Сценарій №2 – «оптимістичний».

Співробітництво галузі газодобування та транспортування природного газу може значно покращитися за умови взаємних поступок з боку обох сторін.

Сценарій №3 – «взаємовигідний».

Україна, зазнавши поразки в «газовій війні» 2009 р. та отримавши «корисний» досвід і дуже не вигідний газовий договір, у подальшій побудові відносин з Російською Федерацією повинна використати всі можливості Євросоюзу, спираючись на домовленості Брюссельської конференції Україна-ЄС, що проходила 23 березня 2009 р.

У цьому випадку Україна зможе інтегрувати власний ПЕК до Енергетичного союзу ЄС і сама стати на крок ближче до вступу в цю спільноту, а також зможе стримувати амбіції Росії щодо українських магістралей. При цьому такий стан речей не суперечить подальшому розвитку взаємовигідних відносин в ядерній енергетиці та нафтопереробній галузі.

Сценарій №4 – «утопічний».

Україна за допомогою ЄС відповідно до рішень Брюссельської конференції проводить роботи по модернізації газотранспортної системи, тим самим заспокоюючи західних сусідів, що перебоїв у постачанні природного газу з вини України не станеться. При цьому, використовуючи дипломатію, домовляється з російським Газпромом про прийнятну ціну на блакитне паливо навіть за рахунок зменшення вартості транзиту по українській ГТС.

Такі дії на газовому ринку дозволять Україні перевести відносини з Російською Федерацією з політичної площини в економічну зі значною часткою звичайного прагматизму.